

ECKLE proti SPOLKOVEJ REPUBLIKE NEMECKO

Rozsudok z 15. júla 1982

NEOFICIÁLNE ZHRNUTIE A OKOLNOSTI PRÍPADU

A. Základné skutočnosti

Pán Hans Eckle a jeho manželka Marianne, narodení v roku 1926, resp. 1935, sú občania Spolkovej republiky Nemecko.

Pán Eckle bol vlastníkom firmy, ktorej činnosť spočívala v dodávaní materiálu a stavebných pozemkov na úver osobám, ktoré chceli stavať. Jeho manželka bola zamestnaná vo firme. Potrebné financie poskytli súkromné osoby, ktorým bola ako záruka ponúknutá hypotéka. Činnosť firmy v rokoch 1959 – 1967 bola predmetom troch oddelených trestných konaní v Trieri, Saarbrückene a Kolíne.

V roku 1959 začal Úrad verejného žalobcu v Trieri vyšetrovanie na základe podozrenia, že sťažovatelia uzavreli niekoľko zmlúv na základe falošných prisľubov a získali pôžičky pomocou nepravdivých tvrdení. Súdny proces sa začal 11. novembra 1970. 17. marca 1972 Krajský súd v Trieri odsúdil pána a pani Ecklovcov na trest odňatia slobody za trestný čin podvodu. Ich odvolanie pre porušenie zákona zamietol Najvyšší spolkový súd 19. februára 1976. Nato podali sťažnosť na Spolkový ústavný súd, v ktorej sa mimo iného sťažovali na (neprimeranú) dĺžku konania, tento súd však v júni 1977 nepovolil konanie vo veci tejto sťažnosti s odôvodnením, že sťažnosť nemá dostatočné vyhliadky na úspech.

Po vyšetrovaní, ktoré sa začalo koncom roka 1963, usvedčil Krajský súd v Saarbrückene sťažovateľov z podvodu, a to najskôr v októbri 1967 a potom, ako v marci 1969 Najvyšší spolkový súd toto rozhodnutie zrušil, aj v roku 1970, resp. 1971. Ich druhé odvolanie pre porušenie zákona bolo zamietnuté 20. apríla 1972.

A nakoniec Úrad verejného žalobcu v Kolíne začal v marci 1967 z podobných dôvodov vyšetrovanie, prípad však bol uzavretý v septembri 1977, pretože prípadný trest by bol bezvýznamný v porovnaní s trestami uloženými sťažovateľom vo zvyšných dvoch konaniach.

V novembri 1977 stanovil Krajský súd v Trieri úhrnný trest odňatia slobody – spojac tresty uložené v predošlých konaniach – v trvaní sedem rokov pre pána Eckla a dvoch rokov a ôsmich mesiacov pre jeho manželku. Odvolací súd v Koblenzi zamietol 23. januára 1978 „okamžité odvolanie“ podané každým zo sťažovateľov proti rozhodnutiu Krajského súdu.

B. Konanie pred Európskou komisiou pre ľudské práva

Prípad sa začal podaním sťažnosti pánom a pani Ecklovcami Európskej komisii pre ľudské práva (ďalej len „Komisia“) v decembri 1977. Sťažovali sa okrem iného na dĺžku trvania trestného konania vedeného proti nim v Trieri, Saarbrückene a v Kolíne a tvrdili, že sú obeťami porušenia svojho práva na prejednanie v „primeranej lehote“ v zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru. 10. mája 1979 uznala Komisia sťažnosť

za prijateľnú vzhľadom na dĺžku konania v Trieri a Kolíne. V svojej správe z 11. decembra 1980 vyjadrila Komisia jednomyselný názor, že bol porušený článok 6 ods. 1 Dohovoru.

VÝŇATOK Z ROZSUDKU

PRÁVO

63. Sťažovatelia sa sťažujú na dĺžku trestného konania vedeného proti nim v Trieri a v Kolíne; namietajú, že došlo k prekročeniu „primeranej lehoty“ uvedenej v článku 6 ods. 1 Dohovoru.

I. ČLÁNOK 25 ods. 1

64. Vláda v svojej správe a potom v ústnej obhajobe formálne požiadala Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „Súd“), aby rozhodol, že vzhľadom na existujúce nedostatky v dôvodoch sťažnosti nie je v jeho právomoci rozhodnúť v merite veci. Podľa stanoviska vlády nemožno sťažovateľov dlhšie považovať za obete v zmysle článku 25 ods. 1 Dohovoru, ktorý hovorí:

„Komisia môže prijímať sťažnosti, ktoré zaslala generálnemu tajomníkovi Rady Európy každá osoba, nevládna organizácia alebo skupina osôb považujúcich sa za poškodené v dôsledku porušenia práv priznaných týmto Dohovorom jednou z Vysokých zmluvných strán ...“

Ako bolo namietané, nemecké súdy v skutočnosti uznali neprimeranú dĺžku trvania trestného konania a uskutočnili nápravu: Krajský súd v Trieri vzal do úvahy dĺžku konania pri rozhodovaní o výške trestu a Krajský súd v Kolíne urobil podobne, keď nariadil zastavenie trestného stíhania (pozri odseky 35 a 55).

Sťažovatelia odmietajú takéto zdôvodnenie. Ani Komisia s ním nesúhlasí. Podľa názoru Komisie súdy nedospeli k žiadnemu zisteniu porušenia článku 6 Dohovoru; zníženie výšky trestu deklarované Krajským súdom v Trieri bolo nepatrné; takisto nebolo evidentne zistené, že Krajský súd v Kolíne prihliadal na neprimeranú dĺžku konania, keď nariadil zastavenie trestného stíhania.

65. Súd je oprávnený konať vo veciach predbežných námietok tohto druhu pokiaľ ich žalovaný štát predloží Komisii, a to v rozsahu, v akom to ich povaha a okolnosti povoľujú (pozri rozsudok Artico z 13. mája 1980, Séria A, č. 37, str. 12, ods. 24).

Tieto podmienky boli v tomto prípade splnené, neexistuje žiadna prekážka konania.

66. Pojem „poškodený“ v zmysle článku 25 Dohovoru označuje osobu priamo dotknutú konaním alebo opomenutím konať v danom prípade, o porušení práv možno hovoriť aj v prípade absencie škody; škoda je relevantná len v zmysle článku 50 Dohovoru (pozri okrem iného rozsudok Adolf z 26. marca 1982, Séria A, č. 49, str. 17, ods. 37).

Následne zníženie výšky trestu a zastavenie trestného stíhania uskutočnené z dôvodu neprimeranej dĺžky konania v zásade neznamená dotknutú osobu štatútu poškodeného v zmysle článku 25 Dohovoru; tieto opatrenia sa berú do úvahy čisto len pre potreby posúdenia rozsahu škody, ktorú dotknutá osoba údajne utrpela (pozri *mutatis mutandis* rozsudok Ringeisen z 22. júna 1972, Séria A, č. 15, str. 8, ods. 20 – 21; rozsudok Neumeister zo 7. mája 1974, Séria A, č. 17, str. 18 – 19, ods. 40; a takisto stanovisko Komisie v prípade Wemhoff, Séria B, č. 5, str. 89 a 273 – 274).

Súd nevylučuje, že z tohto všeobecného pravidla existujú výnimky, a to v prípadoch, kde vnútroštátne orgány uznajú, či už výslovne, alebo v podstate veci, že šlo o porušenie Dohovoru, a uskutočnia nápravu (pozri rozhodnutie Komisie zo 16. októbra 1980 vo veci prijateľnosti sťažnosti č. 8182/80 Schloffer proti Spolkovej republike Nemecko). V takýchto prípadoch by dvojité konanie, vnútroštátne, resp. pred Komisiou či Súdom, bolo ťažko zlučiteľné so subsidiárnou povahou mechanizmu ochrany práv zakotvenom v Dohovore. Dohovor ponecháva úlohu zabezpečiť užívanie práv a slobôd v nej obsiahnutých v prvom rade na zmluvné štáty (pozri najmä rozsudok v skutkovej podstate prípadu Belgických linguistov z 23. júla 1968, Séria A, č. 6, str. 35, ods. 10 in fine; a rozsudok Handyside zo 7. decembra 1976, Séria A, č. 24, str. 22, ods. 48). Tento subsidiárny charakter je ešte výraznejší v prípade štátov, ktoré inkorporovali Dohovor do svojich právnych poriadkov a ustanovenia Dohovoru považujú za priamo aplikovateľné (pozri rozsudok Van Droogenbroeck z 24. júna 1982, Séria A, č. 50, ods. 55).

67. Keďže Dohovor je neoddeliteľnou súčasťou práva v Spolkovej republike Nemecko, neexistovalo nič, čo by bránilo súdom rozhodnúť, ak by to bolo vhodné, že ustanovenia Dohovoru, konkrétne článok 6 ods. 1, boli porušené. Nemecké súdy mali takisto k dispozícii prostriedky na zabezpečenie nápravy, ktoré by podľa názoru Súdu bolo vhodné uplatniť: prihládnuť ustálenú judikatúru Najvyššieho spolkového súdu pri rozhodovaní sa o rozsudku musí sudca náležite prihliadnuť na akékoľvek prekročenie „primeranej lehoty“ v zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru [pozri rozsudok z 10. novembra 1971, Entscheidungen des Bundesgerichtshofes in Strafsachen (*Rozhodnutia Spolkových súdov v trestných veciach*), zväzok 24, str. 239 – 243].

Preto sa musí zistiť, či nemecké súdy rozhodli, tak ako to tvrdí vláda, že článok 6 ods. 1 Dohovoru bol porušený, a ak áno, či zabezpečili nápravu.

68. Podľa vyjadrení Krajského súdu v Trieri konania pred týmto súdom trvali „neprimerane dlhý čas“ (rozsudok zo 17. marca 1972, odsek 27 tohoto rozsudku); mali „dlhé“ a „neprimerané“ trvanie (rozhodnutie z 24. novembra 1977, odsek 35 tohoto rozsudku). Posledne citované slová možno nájsť aj v rozsudku Najvyššieho spolkového súdu z 19. februára 1976 a v rozsudku Odvolacieho súdu v Koblenzi z 23. januára 1978 (pozri odseky 33 a 36). Okrem rozsudku Krajského súdu v Trieri všetky tieto rozhodnutia odkazujú na judikatúru citovanú v odseku 67. Odvolací súd v Koblenzi sa zmieňuje o článku 6 ods. 1 Dohovoru, keď konštatuje, že i vzhľadom na ustanovenia tohto článku rozsudok vyhlásený v Trieri nebol neprimerane prísny.

V rozhodnutí Krajského súdu v Kolíne o zastavení trestného konania proti pánu a pani Ecklovcom z 21. septembra 1977 je iba poznámka o súhlasnom prejave obžalovaných a odkazuje sa tam na formálne stanovisko predložené Úradom verejného žalobcu. V spomenutom stanovisku je citované zdôvodnenie vyslovené

Spolkovým súdom vo vzťahu k úhrnnému trestu uloženému Krajinským súdom v Trieri (pozri odsek 33). Úrad verejného žalobcu ďalej konštatuje, že tieto dôvody sa budú uplatňovať ešte viac v prípade nového úhrnného trestu uloženého po prípadnom odsúdení v Kolíne.

69. Z predchádzajúceho je zrejmé, že ani jeden z príslušných súdov výslovne neuznal existenciu porušenia článku 6 ods. 1 Dohovoru. Aj napriek tomu však jazyk, ktorý použil Krajinský súd v Trieri (rozhodnutie z 24. novembra 1977), Najvyšší spolkový súd a Odvolací súd v Koblenzi, spolu s odkazmi na rozsudok Spolkového súdu z 10. novembra 1971, možno považovať za taký, čo smeruje k takémuto nálezu. Menej jasné v tomto zmysle je rozhodnutie prijaté Krajinským súdom v Kolíne. Ak aj vezmeme do úvahy, že toto rozhodnutie, ako tvrdí vláda, sa má chápať v zmysle formálneho stanoviska predloženého Úradom verejného žalobcu, ťažko možno dospieť k záveru, že Krajinský súd v Kolíne rozhodol, že dĺžka súdneho konania je v rozpore s článkom 6 ods. 1 Dohovoru.

70. Aj keby bolo možné akceptovať, že v príslušných rozhodnutiach sa dostatočne jasným spôsobom uznáva zlyhanie pri dodržiavaní požiadavky „primeranej lehoty“, stále zostáva nevyhnutné uskutočnenie nápravy. Problémom je, či zníženie výšky trestu, prihladnuc k rozhodnutiu Krajinského súdu v Trieri, a zastavenie konania nariadené Krajinským súdom v Kolíne, zabezpečujú nápravu v sťažovanej veci.

Súd však poznamenáva, že táto časť vládneho prípadu je úzko spojená s iným aspektom sťažnosti, menovite s rozsahom údajného porušenia. V dôsledku toho Súd dospel k záveru, že by sa mal pripojiť k podstate predbežných námietok, na ktoré sa odvoláva vláda (pozri *mutatis mutandis* rozsudok Airey z 9. októbra 1979, Séria A, č. 32, str. 11, ods. 19).

II. ÚDAJNÉ PORUŠENIE ČLÁNKU 6 ods. 1 DOHOVORU

71. Komisia vyjadrila názor, že bol porušený článok 6 ods. 1 Dohovoru, ktorý hovorí:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch, alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.“

Vláda uznáva, že konanie trvalo v niektorých štádiách neprimerane dlho.

A. Dĺžka konania

72. Podľa stanoviska sťažovateľov sa konanie v Trieri začalo v novembri 1959 a skončilo 24. novembra 1977, keď Krajinský súd v Trieri stanovil úhrnný trest. Na prejednávaní vláda namietala, že konanie trvalo od 7. októbra 1964 (prehliadka prevádzkarne sťažovateľov) do 19. februára 1976 (rozsudok Najvyššieho spolkového súdu). Komisia súhlasí s týmto názorom, pokiaľ ide o druhý dátum, nie však, pokiaľ

ide o prvý dátum: podľa názoru Komisie sa začiatok konania musí stanoviť minimálne na 1. január 1961.

Podľa názoru sťažovateľov a aj Komisie konanie v Kolíne sa začalo príkazom na prehliadku a skonfiškovanie vecí pána a pani Ecklovcov z 25. apríla 1967. Vláda pred Súdom stanovila ako začiatok konania dátum 11. máj 1967, keď bol tento príkaz doručený a vykonaný, teda už nie 25. november 1969 (dátum, keď bol pán Eckle vzatý do väzby), ako to urobila v konaní pred Komisiou. Pokiaľ ide o skončenie konania, sťažovatelia, vláda aj Komisia zhodne uvádzajú 21. september 1977, teda dátum, ku ktorému sa konanie zastavilo.

1. Začiatok posudzovaných lehôt

73. V trestných veciach začína „primeraná lehota“ v zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru plynúť v momente, keď je osoba „obvinená“; k tomu môže dôjsť ešte skôr, ako sa vec dostane pred súd (pozri napr. rozsudok Deweer z 27. februára 1980, Séria A, č. 35, str. 22, ods. 42), napríklad ku dňu zatknutia osoby, ku dňu, keď je dotknutá osoba oficiálne informovaná o svojom trestnom stíhaní, alebo ku dňu začatia predbežného vyšetrovania (pozri rozsudok Wemhoff z 27. júna 1968, Séria A, č. 7, str. 26 – 27, ods. 19; rozsudok Neumeister rovnakého dátumu, Séria A, č. 8, str. 41, ods. 18 a rozsudok Ringeisen zo 16. júla 1971, Séria A, č. 13, str. 45, ods. 110). „Obvinenie“ možno pre potrebu článku 6 ods. 1 Dohovoru definovať ako „oficiálne oznámenie príslušného orgánu osobe, že je obvinená, že spáchala trestný čin“, táto definícia takisto korešponduje s testom, „či situácia podozrivého bola podstatne ovplyvnená“ (pozri už spomínaný rozsudok Deweer, str. 24, ods. 46).

74. Použitím týchto zásad na okolnosti prípadu dospel Súd k záveru, že dátum predložený sťažovateľmi v súvislosti s konaním v Trieri nie je relevantný, pretože dokumenty predložené vládou ukazujú, že podanie sťažnosti z 28. októbra 1959 nevedlo k nariadeniu žiadnych formálnych vyšetrovacích opatrení. Úrad verejného žalobcu uzavrel konanie vo veci po získaní informácií od príslušných úradov o maximálnych cenách v obchodovaní so stavebnými materiálmi; ani Úrad verejného žalobcu, ani polícia nevypočuli žiadnych svedkov ani sťažovateľov. Skutočné predbežné vyšetrovanie sa začalo až v auguste 1960, keď bolo vypočutých niekoľko svedkov vo veci obvinení vznesených voči pánu Ecklovi (pozri odseky 11 – 12). Ako poukázal delegát Komisie, predmetom týchto výsluchov nebolo rozhodnúť o začatí predbežného vyšetrovania, ale tieto výsluchy boli súčasťou predbežného vyšetrovania.

Napriek tomu Súd, keďže sa mu nepodarilo zistiť, v ktorom momente sa sťažovatelia oficiálne dozvedeli o vyšetrovaní alebo ním boli dotknutí, súhlasil s názorom Komisie a stanovil ako začiatočný moment „plynutia lehoty“ 1. január 1961.

V tejto súvislosti Súd nepovažuje za potrebné, ako to v istom momente považovala vláda, robiť akékoľvek rozdiely medzi oboma sťažovateľmi, pretože aj keď vyšetrovanie nebolo od začiatku namierené proti pani Ecklovej, musela aj ona pociťovať jeho dôsledky v rovnakej miere ako jej manžel.

76. Zodpovedajúcim dátumom začiatku konania v Kolíne je v zmysle už citovanej judikatúry dátum doručenia súdneho príkazu z 25. apríla 1967 – teda 11. máj 1967 (pozri odsek 72).

2. Skončenie posudzovaných lehôt

76. Pokiaľ ide o skončenie „plynutia lehoty“, v trestných veciach lehota upravená v článku 6 ods. 1 Dohovoru zahŕňa celé konanie vo veci vrátane odvolacieho konania (pozri rozsudok König z 28. júna 1978, Séria A, č. 27, str. 33, ods. 98).

77. V rámci konania v Trieri bolo treba po vynesení rozsudku z 19. februára 1970 Najvyšším spolkovým súdom stanoviť úhrnné tresty spojením trestov uložených Krajským súdom v Saarbrückene z 19. februára 1970 a 26. marca 1971 a Krajským súdom v Trieri zo 17. marca 1972 (pozri odseky 27 a 58). Najvyšší spolkový súd upozornil krajské súdy na povinnosť súdov podľa nemeckého práva (§ 53 a § 55 Trestného zákona) vydať takéto rozhodnutie, v prípade potreby aj na vlastný návrh. Navyše pre sudcov v Trieri neznamenal určenie úhrnného trestu iba matematický výpočet, pretože podľa § 54 Trestného zákona boli viazaní urobiť vlastné, celkové hodnotenie všetkých činov, z ktorých boli sťažovatelia uznaní vinní v Saarbrückene a v Trieri, a takisto boli viazaní posúdiť osobnosť páchateľov; čo koniec koncov urobili v svojom rozhodnutí z 24. novembra 1977. Navyše krajský súd bol povinný vziať do úvahy ako poľahčujúcu okolnosť okrem iných vecí aj lehotu, ktorá uplynula od rozsudku Najvyššieho spolkového súdu „do konečného rozhodnutia“ (pozri odsek 33).

To znamená, že po rozsudku Najvyššieho spolkového súdu nemali sťažovatelia možnosť vypočítať si výšku trestov, ktoré im budú uložené. Jediné, čo vedeli, bolo, že tieto tresty musia byť nižšie ako celkový súčet trestov, ktoré im krajské súdy, každý v rámci svojej príslušnej právomoci, uložili za rozličné spáchané trestné činy (§ 54 ods. 2 Trestného zákona).

V prípade odsúdenia nemožno hovoriť o „rozhodnutí o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia“ v zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru, kým nie je definitívne stanovený rozsudok. Preto v rozsudku Ringeisen zo 16. júla 1971 Súd určil ako dátum skončenia konania dátum, ku ktorému súd rozhodol, riadiac sa odvolacím konaním, že lehota, ktorý strávil sťažovateľ vo vyšetrovacej väzbe, sa v celom rozsahu považuje za časť trestu (Séria A, č. 13, str. 20 a 45, ods. 48 a 110).

V dôsledku toho sa posudzovaná lehota skončila 23. januára 1978, keď Odvolací súd v Koblenzi doručil rozsudky, ktorými potvrdil úhrnné tresty uložené Krajským súdom v Trieri 24. novembra 1977.

78. Pokiaľ ide o súdne konanie v Kolíne, to sa skončilo 21. septembra 1977, keď Krajský súd v Kolíne nariadil zastavenie trestného stíhania.

3. Záver

79. Trvanie lehoty posudzované podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru teda predstavuje sedemnášť rokov a tri týždne, pokiaľ ide o súdne konanie v Trieri (od 1. januára 1961

do 23. januára 1978), a desať rokov, štyri mesiace a desať dní, pokiaľ ide o súdne konanie v Kolíne (od 11. mája 1967 do 21. septembra 1977).

Upozorňujúc na fakt, že sťažovatelia pokračovali v svojej protizákonnej činnosti aj počas vedenia vyšetrovania v Trieri, požiadala vláda Súd, aby od celkovej dĺžky tohto súdneho konania odpočítal obdobie, v ktorom boli spáchané nové trestné činy.

Súd považuje tieto okolnosti jednoducho za jeden z dôvodov, ktoré sú dôležité na určenie „primeranosti lehoty“.

B. Primeranosť dĺžky súdneho konania

80. Primeranosť dĺžky súdneho konania sa musí posudzovať jednotlivo v každom prípade s prihliadnutím na príslušné okolnosti. V tomto prípade Súd prihliadol okrem iného na zložitosť prípadu, správanie sa sťažovateľov, ako aj na správanie sa súdnych orgánov (pozri už spomínaný rozsudok König, Séria A, č. 27, str. 34, ods. 99).

Tento prípad predstavuje súdne konania, ktoré trvali sedemnásť, resp. desať rokov. Takéto prieťahy v konaní sú nepochybne neprimerané a v zásade sa majú považovať za prekročenie „primeranej lehoty“ v zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru (pozri už spomínaný rozsudok Neumeister z 27. júna 1968, Séria A, č. 8, str. 41, ods. 20; pozri tiež už spomínaný rozsudok König, str. 34, ods. 102). Za takýchto okolností musí žalovaný štát podať vysvetlenie.

1. Súdne konanie v Trieri

81. Napriek tomu, že po právnej stránke sa prípad vyšetrovaný a prejednávaný v Trieri javil ako relatívne jednoduchý, spôsobil nepochybne vážne problémy hlavne vďaka veľkému množstvu aktivít sťažovateľov a dômyselnému spôsobu, akým prezentovali metódy financovania kúpno-predajných zmlúv. Navyše prípad sa počas vyšetrovania stal ešte zložitejší, keďže ešte koncom roku 1963 a v roku 1964 bolo uzatvorených niekoľko podvodných zmlúv, ako sa uvádza aj v rozsudku Krajinského súdu v Trieri.

82. Ani pán a pani Ecklovci nepomohli urýchliť súdne konanie, čoraz častejšie sa uchýľovali ku konaniu – spolu so systematickým namietaním zaujatosti sudcov – ktoré skôr zdržiavalo vybavenie vecí; niektoré by sa mohli dokonca považovať za úmyselné bránenie postupu konania (pozri odseky 15, 20, 22, 23, 24, 25 a 32).

Ako však Komisia správne uviedla, článok 6 ods. 1 Dohovoru nevyžaduje aktívnu spoluprácu sťažovateľov so súdnymi orgánmi. Takisto sa proti nim nemôže vzniesť kritika za to, že v plnej miere využili všetky právne prostriedky dostupné podľa vnútroštátneho práva. Napriek tomu ich už spomínané správanie zakladá objektívnu skutočnosť, ktorú nemožno pripísať žalovanému štátu a ktorá sa vezme do úvahy pri rozhodovaní o tom, či súdne konanie trvalo dlhšie ako primeraná lehota podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru (pozri *mutatis mutandis* už spomínaný rozsudok König, str. 35 – 36, 37, 38 a 40, ods. 103, 105, 108 a 111; a rozsudok Buchholz zo 6. mája 1981, Séria A, č. 42, str. 18 a 22, ods. 56 a 63).

83. Podľa sťažovateľov dĺžka súdneho konania vychádza zo spôsobu, akým súdne orgány vec prejednávali. Podstata ich kritiky bola namierená proti tomu, že súdne orgány viedli tri oddelené vyšetrovania a súdne konania namiesto toho, aby ich spojili, a že viedli vyšetrovanie v mnohých individuálnych prípadoch.

Komisia podobne dospela k názoru, že postup súdnych orgánov je hlavnou príčinou (neprimeranej) dĺžky konania. Podľa názoru Komisie predbežné vyšetrovanie, stiahnutie návrhu žaloby, vyhotovenie rozsudku Krajského súdu v Trieri a prejednanie žiadosti o preskúmanie porušenia zákona spôsobili neprimerané zdržanie.

Vláda vyjadrila nesúhlas s týmto názorom.

84. Súd takisto ako Komisia dospel k záveru, že príslušné orgány nekonali s potrebnou starostlivosťou a rýchlosťou.

Z tohto dôvodu obrovské množstvo prípadov, v ktorých sa viedlo vyšetrovanie, bolo poznačené prietiahmi v predbežnom vyšetrovaní (pozri odsek 16). Podľa stanoviska vlády zásada „zákonosti trestného stíhania“ (zásada povinného trestného stíhania všetkých trestných činov), tak ako je vyjadrená v zákone, zaväzuje príslušné orgány konať spôsobom, akým konali. Súd však tento argument nepresvedčil. Hoci § 154 Trestného poriadku, ktorý poskytuje možnosť zastavenia trestného stíhania, bol novelizovaný až v roku 1979, vláda sama priznáva, že táto zmena len právne relevantným spôsobom vyjadrila to, čo v praxi existovalo ešte za účinnosti predchádzajúceho zákona. V každom prípade sa vláda nemôže, pokiaľ ide o napĺňanie záväzkov prevzatých na základe ustanovení článku 6 Dohovoru, skrývať za zlyhanie vnútroštátnej právnej úpravy. Navyše právna úprava účinná v relevantnom čase nekládla Úradu verejného žalobcu a Krajskému súdu v Trieri žiadne prekážky prerušenia trestného stíhania v príslušných bodoch (pozri odseky 16 a 26).

V nadväznosti na uvedené je ťažko pochopiť, prečo v roku 1967, teda šesť rokov po začatí vyšetrovania, po konfrontácii s ďalšími trestnými činmi, ktoré údajne odhalil, rozhodol Úrad verejného žalobcu v Trieri, že do úvahy prichádza len jediný vhodný postup, a síce stiahnutie „návrhu žaloby“ (pozri odsek 18). Takisto treba pripomenúť, že približne ďalší jeden rok uplynul, než došlo k postúpeniu nových prípadov Úradu verejného žalobcu v Kolíne (na rovnakom mieste).

Takisto neexistuje náležité vysvetlenie, prečo rozsudok zo 17. marca 1972 nebol doručený sťažovateľom skôr ako 12. februára 1973 (pozri odsek 27). Zostavenie rozsudku si nepochybne vyžiadalo analyzovanie obrovského množstva dokumentov, ako zdôraznila aj vláda, ale to samo osebe neospravedlňuje obdobie takmer jedenástich mesiacov, ktoré uplynuli od vynesenia rozsudku.

Konečne konanie o preskúmanie porušenia zákona trvalo skoro tri roky (pozri odseky 29 – 33).

85. V konaní pred Súdom vláda poukázala na skutočnosť, že prípad Eckle bol jedným z prvých veľkých prípadov hospodárskej trestnej činnosti, špeciálne v krajine Porýnie-Falcko. V relevantnom čase, podľa vysvetlenia vlády, nemali príslušné

orgány potrebné skúsenosti a metódy na rýchly a efektívny boj s týmto druhom trestnej činnosti. Medzitým boli prijaté rozličné zákonné a administratívne prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa.

Súd si uvedomuje, že zo začiatku špecifickosť formy tejto hospodárskej trestnej činnosti spôsobila súdnym orgánom rozličné problémy, hlavne pokiaľ ide o rýchly a hladký priebeh trestného konania. Takisto oceňuje náležité rýchle úsilie vyvinuté Spolkovou republikou Nemecko v legislatívnej a správnej oblasti na vyrovnanie sa s nedostatkom potrebnej rýchlosti. Napriek tomu Súd nemôže prikladať pri rozhodovaní tohto prípadu rozhodujúcu váhu týmto skutočnostiam, pretože stav vecí, ktorému čelili príslušné orgány nebol ničím výnimočný (pozri *mutatis mutandis* už spomínaný rozsudok Buchholz, str. 16, 20 – 22, ods. 51, 61 a 63).

86. Vo svetle všetkých týchto okolností dospel Súd k záveru, že zložitost' vyšetrovania a správanie sa sťažovateľov samy osebe neospravedlňujú (neprimeranú) dĺžku súdneho konania: jednu z hlavných príčin preto treba hľadať v spôsobe, akým súdne orgány viedli súdne konanie.

87. S prihliadnutím na dĺžku prieťahov, ktoré možno pripísať žalovanému štátu, uvedené zníženie výšky trestu uskutočnené Krajským súdom v Trieri v prospech sťažovateľov, neodstraňuje ich druhý nárok – tvrdiť, že sú obeťami v zmysle článku 25 Dohovoru (pozri odseky 68 a 70): rozhodnutie Krajského súdu v Trieri neobsahuje dostatok znakov na posúdenie, v akom rozsahu sa zohľadnila dĺžka súdneho konania na účely Dohovoru.

88. Preto Súd zamietol predbežnú námietku vlády, pokiaľ ide o túto časť prípadu, a dospel k záveru, že súdne konanie v Trieri prekročilo primeranú lehotu a tým bol porušený článok 6 ods. 1 Dohovoru.

2. Súdne konanie v Kolíne

89. Prípad vyšetrovaný a prejednávaný v Kolíne sa na začiatku týkal pätnástich osôb a mal dôsledky aj za hranicami krajiny; išlo o obvinenia z trestného činu podvodu, ale aj z trestného činu podvodného úpadku a daňového úniku (pozri odsek 37). Podobne ako Komisia aj Súd považoval prípad za pomerne zložitý a rozsiahly.

90. Tak ako v súdnom konaní v Trieri aj tu pán a pani Ecklovci spomaľovali postup súdneho konania podávaním množstva sťažností a odvolaní často spojených so žiadosťami o predĺženie lehoty na podanie písomných podaní (pozri hlavne odseky 43, 45, 47, 48, 49, 51, 53 a 54; porovnaj s odsekom 82).

91. Sťažovatelia považujú súdne orgány za jediné zodpovedné za vzniknuté prieťahy. Okrem už spomínaných dôvodov (pozri odsek 83) sa opierali o skutočnosť, že súdne orgány neoddelili obvinenia z podvodu od obvinení z ostatných trestných činov.

Komisia pripisuje neprimeranosť dĺžky súdneho konania zásadne spôsobu, akým súdne orgány prejednávali prípad. Poukázala na neprimeranú dĺžku trvania vyšetrovania a iba ako príklad na oneskorené vypracovanie znaleckého posudku;

takisto považuje začatie súdneho procesu za oneskorené bez rozumného dôvodu a zastáva názor, že Krajinický súd v Kolíne mohol zastaviť trestné stíhanie aj skôr.

Vláda vyjadrila nesúhlas s týmto názorom.

92. Súd, podobne ako Komisia, dospel k záveru, že príslušné orgány nekonali tak starostlivo a rýchlo ako by bolo treba. Súd hlavne venoval pozornosť tomu, že skoro tri roky uplynuli od podania návrhu žaloby (25. septembra 1973, odsek 52) do začatia súdneho procesu (16. septembra 1976, odsek 53).

V spojitosti s tým vláda namietala veľké pracovné zaťaženie, ktorému muselo v tom čase čeliť oddelenie Krajinického súdu v Kolíne špecializujúce sa na konania v oblasti hospodárskej trestnej činnosti; vláda uviedla rozličné opatrenia uskutočnené s cieľom napraviť túto situáciu.

Súd uznáva, že príslušné orgány sa snažili zredukovať množstvo nevybavenej agendy na Krajinickom súde v Kolíne zvýšením počtu špecializovaných oddelení z dvoch (v roku 1973) na šesť (rok 1977). Napriek tomu sa Súd nazdáva, že aj vzhľadom na veľkú dĺžku uplynutého času sa vláda nemôže vyhovoriť na množstvo práce Krajinického súdu v Kolíne, ktoré navyše nebolo ničím výnimočné (porovnaj s už spomínaným rozsudkom Buchholz, Sériá A, č. 42, str. 16, 20 – 22, ods. 51, 61 a 63). Z rovnakých dôvodov a presne ako v prípade vyšetrovania a súdneho procesu v Trieri (pozri odsek 85) Súd nemôže prikladať rozhodujúcu váhu snahám, akokoľvek záslužným, Spolkovej republiky Nemecko bojovať proti hospodárskej trestnej činnosti rýchlejšie a účinnejšie.

93. Na základe všetkých týchto okolností Súd dospel k záveru, že zložitost' vyšetrovania a správanie sa sťažovateľov samy osebe neospravedlňujú (neprimeranú) dĺžku súdneho konania: jednu z hlavných príčin preto treba hľadať v spôsobe, akým súdne orgány viedli súdne konanie.

94. Zastavenie trestného stíhania nariadené Krajinickým súdom v Kolíne 21. septembra 1977 so súhlasom sťažovateľov v zásade mohlo mať vplyv na ich nárok považovať sa za „obeti“ v zmysle článku 25 Dohovoru, ale dĺžka prieťahov spôsobených príslušnými orgánmi bola taká, že sťažovatelia v žiadnom prípade nemohli stratiť štatút „obetí“; navyše rozhodnutie o zastavení trestného stíhania, aj keď posudzované vo svetle formálneho stanoviska Úradu verejného žalobcu, neodhalilo žiadne náznaky toho, že bolo prijaté s prihliadnutím na už spomínané prieťahy (pozri odseky 68 a 70).

95. Preto Súd zamietol predbežnú námietku vlády, pokiaľ ide o túto časť prípadu, a dospel k záveru, že súdne konanie v Kolíne prekročilo primeranú lehotu a tým bol porušený článok 6 ods. 1 Dohovoru.

III. APLIKÁCIA ČLÁNKU 50

96. Právny zástupca sťažovateľov uviedol, že v prípade, ak Súd zistí porušenie Dohovoru, jeho klienti si podľa článku 50 uplatnia nárok na spravodlivé zadosťučinenie za škodu spôsobenú neprimeranou dĺžkou súdneho konania a

prípadne uhradenie súdnych poplatkov; ich nároky však nekvantifikoval. Vláda sa k tejto otázke nevyjadrila.

Vzhľadom na to, hoci bol prednesený v zmysle pravidla 47 bis Rokovacieho poriadku Súdu, v otázke tohto nároku nemožno ešte rozhodnúť. Súd je preto nútený ponechať vec nerozhodnutú a stanoviť ďalší postup s náležitým prihliadnutím na možnosť dohody medzi žalovaným štátom a sťažovateľmi.

Z TÝCHTO DÔVODOV SÚD JEDNOHLASNE

1. Pripája sa k podstate predbežnej námietky vlády, ale odmieta ich po preskúmaní skutkovej podstaty;

2. *Rozhodol*, že bol porušený článok 6 ods. 1 Dohovoru;

3. *Rozhodol*, že v otázke použitia článku 50 ešte nemožno rozhodnúť;

a preto,

a) ponecháva celú túto otázku nerozhodnutú;

b) vyzýva Komisiu, aby predložila Súdu do dvoch mesiacov od vynesenia tohto rozsudku písomné vyjadrenie k danej veci, a hlavne dala Súdu na vedomie akýkoľvek zmier, ku ktorému by vláda a sťažovatelia dospeli;

c) odročuje ďalšie konanie a deleguje na predsedu Komory právomoc vytýčiť ho v prípade potreby.

Vyhotovené v anglickom a vo francúzskom jazyku v Budove ľudských práv, v Štrasburgu, 15. júla 1982, pričom francúzsky text je pôvodný.

Rolv RYSSDAL
predseda

za registrátora

Herbert PETZOLD
zástupca registrátora

kľúčové slová: sťažnosť / byť poškodený / spravodlivé súdne konanie